

Hamar Zsuzsa

Egy szakkönyvtár a Tudásközpontban

A Benedek Ferenc Jogtudományi és Közgazdaságtudományi Szakkönyvtár új helyen, új szolgáltatásokkal

Magyarország első többfunkciós, illetve több könyvtártípust magába fogadó nagykönyvtára, a Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont egyik meghatározó könyvtára a Benedek Ferenc Jogtudományi és Közgazdaságtudományi Szakkönyvtár. Ez a könyvtár jeleníti meg működésével a tudományos felsőoktatási szakkönyvtárat a Tudásközpontban.

A költözés előkészületei

A PTE Benedek Ferenc Jogtudományi és Közgazdaságtudományi Szakkönyvtár mint nyilvános állami felsőoktatási szakkönyvtár – az oktatás-kutatás információs infrastruktúrájaként – szakmai tevékenységével az Állam- és Jogtudományi és a Közgazdaságtudományi Karon folyó képzést és kutatómunkát szolgálja, valamint tevékenyen részt vesz az információs kultúra elsajátíttatásában.

A két kar közös könyvtára – a Rákóczi úti épület-együttes rekonstrukciójával – 2003 szeptemberében nyílt meg, egyesítve az addig külön működő két kari könyvtárat. A könyvtár 2007 márciusáig PTE ÁJK-KTK Kari Könyvtár néven működött, majd Benedek Ferenc professzor halála után – a családdal történt egyeztetés eredményeképpen – felvette az ismert római jogász nevét.

A PTE Könyvtárának, Közgazdaságtudományi Karának, valamint Állam- és Jogtudományi Karának vezetői 2007. február 13. napján egyeztető megbeszélést tartottak, amelyen áttekintették az Európa Kulturális Fővárosa program keretében megvalósuló Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont létrehozásának egyes kérdéseit. A felek megállapodtak abban, hogy támogatják azt az elképzelést, miszerint a Tudásközpontba kívánják átköltöztetni a két kar közös könyvtárát, valamint készek a szakkönyvtár működtetésével kapcsolatos költségeket viselni.

2007 nyarától megkezdődtek a legfontosabb – közel két és fél évig tartó – előkészítő munkálatok: állományharmonizáció a beköltöző könyvtárak között, közös informatikai rendszer koncepciójának előkészítése, egyeztetés az építésszel, az épület tereiben elhelyezendő funkciók átgondolása,

racionalizálása, helyiség és eszközigény elkészítése, közös jelzeteles rendszer bevezetése, gyűjtőkörök meghatározása, állományellenőrzés, selejtezési munkálatok stb.

A vitáktól sem mentes egyeztetések eredményeképpen 2009 végére kezdett körvonalazódni a leendő Benedek Ferenc Szakkönyvtár gyűjteményének, helyének, elrendezésének végleges képe. Mivel a Tudásközpont projektben részt vevő fenntartók határozott kívánsága volt, hogy a beköltöző könyvtárak egyesítsék állományukat, ezért a könyvtárszakmai egyeztetéseken elfogadtuk az ún. „Gyűjtőköri Kódex”-et, melynek eredményeként szakkönyvtárunk fő gyűjtőköréi maradtak csak meg, a mellék-gyűjtőkörökhöz tartozó állományrészek a Tudásközpont más részlegeihez kerültek, illetve a raktárba deponáltuk őket. Cserébe természetesen a többi beköltöző könyvtár jogi és közigazgatási állományrészei átkerültek a Szakkönyvtárba, gazdagítva, kiegészítve, színesebbé téve a választékot olvasóinknak.

A szakkönyvtár fő gyűjtőköréi

Jog- és államtudományok: alkotmányjog, büntetőjog, büntető eljárásjog, családjog és szociális jog, jogi informatika, jog- és állambölcsélet, jogtörténet, közigazgatási és pénzügyi jog, kereskedelmi jog, kriminológia és büntetés-végrehajtási jog, munkajog és társadalombiztosítási jog, nemzetközi jog, *Európai Unió* joga, polgári jog, polgári eljárásjog, jogszociológia, római jog, környezetvédelmi jog, jogi szaknyelv.

Közgazdaságtudomány: statisztika, demográfia, gazdasági szaknyelvek, mikro- és makroökonómia, gazdaságelmélet, gazdaságtörténet, pénzügytan,

pénzügyi menedzsment, gazdasági informatika, gazdaságmatematika, operációkutatás, statisztika, számvitel, menedzsment, pénzügyi és humán erőforrások gazdaságtana, vállalati pénzügyek, gazdaságelemzés, marketing, üzletpolitika, stratégiai menedzsment, szervezés, ipargazdaság, agrár-, környezet- és regionális gazdaságtan, gazdaság-szociológia, regionalizmus, gazdaságfilozófia, munkagazdaság, munkaszervezés, propaganda, reklám, reklámjog.

Mellék-gyűjtőkörök (amelyek más részlegekhez kerültek)

Történelem, filozófia, logika, etika, vallástudomány, szociológia, igazságügyi orvostan, kultúrtörténet, gazdaságföldrajz, politika, matematika.

A szakkönyvtár helye a Tudásközpontban

A szakkönyvtár a Rákóczi utcai épületegyüttestől, ahol az Állam- és Jogtudományi és a Közgazdaságtudományi Kar működik, kb. 300 méternyire költözött el, ami némileg kedvezőtlenebb az előző helyzethez képest. Mivel azonban a Tudásközpontban két 200 fős előadóterem is létesült a két kar hallgatói számára, így a hallgatóknak nem jelent túlzott megterhelést a könyvtár megközelítése, hisz a nagyelőadások egy része itt van az épületben, tehát az előadások előtt, után, illetve közben hallgatóink sűrűn látogatják a Szakkönyvtárat.

Az augusztusi költözés után szakkönyvtárunk – a Tudásközpont más egységeivel szemben – elsőként, már szeptember 21-én megnyitotta kapuit a hallgatók és az oktatók számára. Kezdetben a régi vonalkódos kölcsönzést alkalmaztuk, majd az informatikai rendszer fokozatos kiépülése után átálltunk az RFID-dal történő kölcsönzési technikára.

Szakkönyvtárunk 60 000 kötetnyi szabadpolcos könyvállománya és a 200 féle szakfolyóirat-állomány a 7 szintes épület 3. emeletén kapott helyet, mintegy 1400 m² alapterületen, ami meg egyezik a korábbi helyszínen volt könyvtárunk összes alapterületével. A szabadpolcos térbe nem került dokumentumokat (kb. 40 000 könyv, bekötött folyóirat) a tömörraktárban helyeztük el.

A jogi szakkönyvállományt 55, a közgazdasági állományrészt 61 féle szakjelzettel láttuk el, amelynek nagy része azonos volt a régi jelzetekkel, de azokat az állományrészeket, amelyek több

részterületet is magukba foglaltak kisebb szakterületekre bontottunk. Például:

650 Menedzsment

650.1 Projektmenedzsment

650.2 Szervezetfejlesztés, változásmenedzsment

650.3 Vállalti kultúra, üzleti kommunikáció

650.4 Vezetéstudomány, stratégiai menedzsment

650.5 Szervezeti magatartás

650.6 Szervezetelmélet.

Jelentős változást hozott az a tény is, hogy a volt olvasótermi állományt összeolvasztottuk a volt szabadpolcos kölcsönözhető állományrészsel, mivel a Tudásközpont 3. emeletén építészetileg nagyobb szabadpolcos rész áll rendelkezésre. Továbbá minden könyv kapott egy-egy RFID-azonosítót, amely – a Corvina integrált rendszerrel összekapcsolódva – lehetővé teszi az olvasónak az automatikus kölcsönzést. Az informatikai háttérrel 14 vékonyklienssel felszerelt állóterminál és wifi biztosítja.

A szabadpolcos térben 106 tanulóhely áll hallgatóink rendelkezésére, habár a szakkönyvtárnak nincs elkülönített olvasóterme. Hallgatóink ülőhelyet egyrészt a 3. emeleten a Kaptár körüli térben, másrészt a 2. emeleti tudományos gyűjtemény olvasótermében, az ún. „nagy olvasóban” vehetnek igénybe. Két egyszemélyes, üvegfallal elválasztott kutatófülke, és egy 10 férőhelyes csoportos tanulószoba szolgál újdonságként, melyek rendkívül népszerű tanulóhelyek. A hozzáférést e terekhez – tekintettel a nagy érdeklődésre – hamarosan szabályozni fogjuk.

Szolgáltatásaink

Szakkönyvtárunk a hagyományos szolgáltatások – kölcsönzés, tájékoztatás, könyvtárközi kölcsönzés, fénymásolás, nyomtatás, szkennelés stb. – mellett nagy figyelmet fordít a tartalomszolgáltatásra, szaktájékoztatásra. Felkészült szakemberek – két jogász és egy közgazdász végzettségű szakreferens munkatárs – végzik a beszerzést, a tartalmi feltáró munkát és a szaktájékoztatást. Munkájuk eredményeképpen elkészültek az ún. szakirodalmi útmutatók, melyek célja az egyes szakterületekhez kapcsolódó könyvtári dokumentumok, valamint a könyvtáron keresztül és online módon fellelhető szakmai információk elérésének könnyebbé tétele.

A tematikus útmutatók iránymutatást adnak az adott szakterülethez kapcsolódó legfontosabb információkhoz, mint amilyenek:

- könyvtári szakjelzetek,
- tárgyszavas keresés,
- magyar és idegen nyelvű referenzkönyvek,
- magyar és idegen nyelvű szakfolyóiratok,
- e-folyóiratok,
- adatbázisok,
- honlapok,
- szakmai szervezetek,
- jogi anyagok.

Eddig a következő szakterületekhez készültek el szakirodalmi útmutatók:

- Marketing,
- Idegenforgalom,
- Pénzügy,
- Közgazdaság,
- Az Európai Unió joga,
- Jogszabályok keresése,
- Emberi és állampolgári jogok.

A költözési előkészületek, valamint személyi változások miatt az utóbbi időben a tartalomszolgáltatás területén sajnos a fejlesztések nem a kívánt mértékben haladtak, de lassan – amint visszatér minden a régi kerékvágásba – újra nagyobb hangsúlyt fektethetünk erre a munkára.

Könyvtárunknak gazdag különgyűjteményei vannak, amelyek közül a legjelentősebb az *Európai Dokumentációs Központ* gazdag állománya.

Európai Dokumentációs Központ

1995 óta működik egyetemünk *Állam- és Jogtudományi Karán* a *Nemzetközi- és Európai Tanács* keretében az Európai Dokumentációs Központ (EDK). 2003 óta szakkönyvtárunkban nyert elhelyezést mintegy 9000 dokumentumával és szakembereivel együtt.

Az Európai Dokumentációs Központ gyűjteménye a következő részekből áll:

- az EU Hivatalos Lapja,
- az EU kiadványai,
- adatbázisok,
- szakkönyvek,
- folyóiratok.

A gyűjtemény magját az Európai Unió Hivatalos Lapja és az *Európai Bizottság* hivatalos dokumentumai alkotják. Az *Official Journal "L"* (*EC Legislation*) és a *"C"* (*Information and Notices*) sorozata

nyomtatott formában, az *"S"* (*Supplement*) sorozata pedig CD-ROM formájában állnak a használók rendelkezésére. 2004. május 1. óta a Hivatalos Lap nyomtatott formátumban magyar nyelven hozzáférhető az EDK-ban.

Szintén a gyűjtemény részét képezik az Európai Unió egyéb kiadványai (az Unió Kiadóhivatala által publikált statisztikák, jelentések, ismeretterjesztő füzetek), melyek a dokumentációs központi státusz okán ingyenesen kerülnek az EDK-ba, angol és/vagy magyar nyelven. A dokumentációs központ négy olvasói számítógépén hozzáférhetők: az EU hivatalos honlapja és a Jogi Kar által előfizetett adatbázisok is.

Az EDK állománya eddig csak helyben használatos volt, most azonban egy jelentős állományrész már kölcsönözni is lehet.

Világbank Gyűjtemény

A washingtoni székhelyű *Világbank* 1996 óta küldi kiadványait ajándékként a PTE Könyvtárának. A gyűjtemény rendkívül sokféle témát ölel fel, elsősorban azonban nemzetközi gazdasági kapcsolatokkal, gazdasági fejlődéssel, gazdaságszociológiával, fejlődő országokkal, pénzügyvel kapcsolatos könyveket, továbbá különböző jelentéseket, tanulmányokat tartalmaz. Az állomány értékét növeli, hogy könyvtárunkon kívül csak egyetlen magyarországi intézmény, a *Magyar Nemzeti Bank Könyvtára* rendelkezik ilyen letéti gyűjteménnyel.

Az angol nyelvű dokumentumok nagyobb csoportjai: a könyvek, a jelentések és a tanulmányok, valamint a CD-k, amelyek a szakkönyvtár szabadpolcos részén vannak elkülönítve. Minden dokumentum kölcsönözhető.

Georg Brunner hagyaték

Georg Brunner 1936-ban született Budapesten. Az 1956-os forradalom leverése után Németországba menekült, itt fejezte be korábban Magyarországon megkezdett jogi tanulmányait. Hét évig a nemzetközi és a kelet-európai viszonyokat tanulmányozó, kölni székhelyű szövetségi kutatóintézet gyakornoka volt. 1970-ben habilitált a kölni egyetemen: közjog, államjog és a kelet-európai országok jogrendszere tárgykörben. 1971-től a würzburgi egyetem jogi karának kinevezett egyetemi tanára. Tizenhárom évvel később visszatér Kölnbe, és egyúttal visszatér eredeti, fő kutatási területéhez, a kelet-európai országok jogrendszerének vizsgálá-

tához is. 1984-től 2001-ben bekövetkezett nyugdíjazásáig a neves *Kelet-Európa Intézetet* vezette Kölnben.

1998 óta a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának díszdoktora. Georg Brunner professzor 5000 kötetes kézikönyvtárát özvegye, *Ursula Brunner* 2003 szeptemberében a karnak adományozta.

Georg Brunner könyvtára jól tükrözi főbb jogtudományi és politikatudományi vonatkozású kutatási területeit: a könyvek a kelet-európai országok jogrendszereit, a jogbölcselet és az alkotmányjog keretein belül az alkotmányfogalom és a hatalommegosztás tana kérdéseit elemzik. A kutatók hasznos anyagokat találhatnak itt az európai politikai rendszerek, a kelet-európai rendszerváltás, a kisebbségi kérdések, vagy a német-német kapcsolatok vizsgálatához.

A könyvek elsősorban német, angol, magyar nyelvek, de megtalálható itt Európa számos más nyelve is. Brunner professzor könyvtára nemcsak a saját érdeklődési körébe tartozó könyvektől gazdag, hanem számos kollégája, tanítványa – ajánlókba adott, dedikált – műveit is tartalmazza.

Összefoglalva

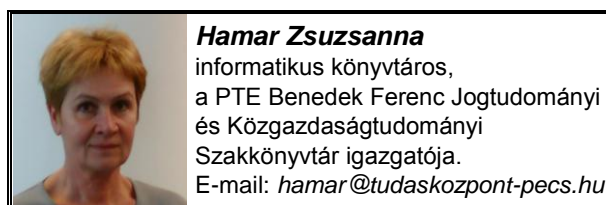
Szakkönyvtárunk a két kar dékáni vezetésével egyetértve kiemelten fontosnak tartja, hogy a hallgatók és az oktatók az egyetemi oktatás és kutatás

követelményeinek megfelelő magas színvonalú könyvtári ellátást kapjanak. Ennek érdekében a könyvtár és a karok közös munkájának eredményeképpen minden első éves hallgató kötelező könyvtárlátogatáson vesz részt a tanévkezdés első napjaiban, ahol tájékoztatást kap a könyvtár működéséről, szolgáltatásairól. Rendszeresen szervezünk hallgatók és oktatók, PhD hallgatók számára adatbázis-kezelési és adatbázis-használati foglalkozásokat, tréningeket.

A dokumentumok beszerzésénél messzemenően figyelembe vesszük oktatóink, hallgatóink javaslatait, kívánságait, kutatási területeiket. A honlapunkon található „Beszerzési javaslat” linkre egyre többen írnak.

A Benedek Ferenc Jogtudományi és Közgazdaságtudományi Szakkönyvtár az új helyzetben is törekszik arra, hogy megtartsa tudományos szolgáltatásainak színvonalát, valamint szoros szakmai kapcsolatát a kar hallgatóival és oktatóival.

Beérkezett: 2011. II. 17-én.

Globális digitális könyvtár létrehozásán dolgozik a Google

A cég a terven a világ számos könyvtárával és kiadójával együttműködve dolgozik – mondta *Simon Morrison*, a Google szerzői jogi és kommunikációs menedzsere a XVIII. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon. Felidézte, hogy a Google, a napjainkra óriáscéggé lett amerikai internetes kereső tizenkét évvel ezelőtt egyszerű keresőmotoroként indult. Fokozatosan felismerték azonban, hogy sokan olyan tartalmakat keresnek, amelyek nem érhetők el online, hanem múzeumokban, könyvtárakban vannak, ezért indították el digitalizációs projektjüket. Simon Morrison kifejtette, hogy a hozzáférés biztosításán kívül ez biztonsági célokat is szolgál, hiszen például egy természeti katasztrófa esetén a tartalom nem vesz el. Mint elhangzott, a Google Books 2004-es elindítása óta több mint 15 millió könyvet digitalizáltak, ennek során világszerte 43 könyvtárral – ebből 12 európaival – és mintegy 35 ezer könyvkiadóval működtek együtt. Európában csak szerzői joggal már nem védett könyveket szkennelnek be, az Egyesült Államokban azonban még védett könyvekből is közöltek kivonatokat. Ez ellen perre mentek egyes amerikai kiadók, és bár végül sikerült megegyezni velük, a bíró elutasította az egyezséget. Simon Morrison ugyanakkor hangsúlyozta: ez nem szegte kedvüket, és továbbra is azon dolgoznak, hogy minél több kulturális értéket tegyenek hozzáférhetővé. A Google Bookson a könyvekből kivonatokat olvashatók, mellettük linkek szerepelnek, amelyek kereskedőkhöz irányítják az érdeklődőket, ahol meg is vásárolhatók a kötetek. Simon Morrison a magyar kiadókat is arra biztatta, hogy éljenek vele, hiszen ez erős marketing és értékesítési lehetőséget jelent számukra. Az e-könyveknek különösen nagy szerepük lehet azoknak a könyveknek a hozzáférhetővé tételében, amelyeket még szerzői jog véd, de már nincsenek nyomtatásban.

„A legtöbb nyugati országban a szerző halála után 70 év a szerzői jog időbeli hatálya, a könyvek azonban rendszerint legfeljebb egy-két kiadást élnek meg, azután kikerülnek a forgalomból. Becsléseink szerint a könyvek 75 %-a ebbe a kategóriába tartozik. Az e-könyv segíthet új életet lehelni ezekbe a kötetekbe” – emelte ki Simon Morrison. Arra is kitért, hogy az ún. árva könyveknél – amelyeknél a szerzői jog tulajdonosa nem lelhető fel – a Google olyan megoldásokat keres, amelyek előnyösek a jogtulajdonosnak, ha előkerül. Megjegyezte: sokakban kelt aggodalmat, hogy magáncégek is beszállnak a könyvek, a közgyűjtemények digitalizálásába, ezt ők megértik, de úgy vélik, hogy az együttműködés minden fél számára előnyös megoldáshoz vezet.

/SG.hu Hírlevél, 2011. április 17., <http://www.sg.hu/>

(SzP)

